

Evropski puls

Elektronski mjesecnik za evropske integracije - broj 74, novembar 2011.

TEMA BROJA

Što će EU tražiti od Crne Gore
uoči ili na početku pregovora

intervju

Ambasador Republike Hrvatske
u Podgorici Petar Turčinović

analiza

Da li EU zbog ekonomске krize može
Zaboraviti na Crnu Goru i Balkan

izazovi u EU

Što ako Eurozona doživi slom

Uvodnik:

Prijatelji

Vladan Žugić

Dok iščekujemo da li će šefovi država i Vlada članica EU sa samitu 9. decembra otvoriti pregovore sa Crnom Gorom, postalo je jasno da na evropskom putu imamo uticajne prijatelje – Evropsku komisiju i Njemačku. Nakon što je Komisija po, primjera radi, ocjeni holandskog parlamenta, dala „previše” pozitivan izvještaj o Crnoj Gori kojim je preporučila datum pregovora, komesar za proširenje Štefan File objelodanio je da je šefovima diplomacija članica EU uputio pismo sa sugestijom da se na Samitu potvrdi ta odluka EK. File izgleda da lobira za Crnu Goru jer eventualno negativna odluka Savjeta EU o Crnoj Gori bila bi šamar za Komisiju. Takva odluka bi dovela u pitanje meritornost EK. Jednostavnije, neke članice, predvodene Francuskom, smatraju da Podgorica nije uradila dovoljno u borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala što znači da je Komisija „propustila” đaka. Ono što je zbunjujuće je činjenica da je Berlin nepravilno zavolio Podgoricu do te mjere da lobira kod Pariza za otvaranje pregovora. Ono što su poznavaoči politike proširenja sugerisali Vladi u Podgorici još prije nekoliko godina je da nađe članicu koja će lobirati za njene interese. Kažu da je njemačka diplomacija jednako njemačka ekonomija. Ne znam da li Njemačka ima kakvog ekonomskog ili geostrateškog interesa u Crnoj Gori, ali ona je pravi izbor. Stvari u Crnoj Gori mogu krenuti nabolje samo ako Crnogorci, umjesto balkanskog, mediteranskog ili ruskog, prihvate njemački kulturno-istorijski model. To je i put da EU jednog dana u liku Crne Gore, dobije štedljive i vrijedne Mediterance čija je reputacija dodatno uzdrmana ekonomskim krizama u Grčkoj, Italiji, Španiji i Portugalu.

Kalendar

06. novembar

Zajedno do rješenja o raseljenim licima i izbjeglicama / Šefovi diplomatije Srbije, BiH, Hrvatske i Crne Gore Vuk Jeremić, Sven Alkalaj, Goran Jandroković i Milan Roćen potpisali u Beogradu deklaraciju o pronalaženju rješenja za preostale raseljene i izbjegle u regionu kojih ima oko 200 000. Komesar za proširenje Štefan File ocijenio da ovaj čin predstavlja značajan doprinos regionalnoj saradnji, posebno u kontekstu daljeg pridruživanja EU.

09. novembar

Poljska lobira za Crnu Goru / Poljski diplomata Artur Harazim rekao da se još vode razgovori o mogućnosti da Crna Gora dobije datum pregovora o ulasku u EU u decembru na samitu lidera zemalja EU i dodao da njegova zemlja nastoji uvjeriti sve članice da propuste Crnu Goru. Harazim, čija zemlja predsjedava Unijom do kraja godine, nije tajio da "neke zemlje žele da se to pitanje odloži". Riječ je, prije svega, o Francuskoj, Njemačkoj i Holandiji.

22. novembar

Odbor Bundestaga dao zeleno svjetlo / Radna grupa za evropske poslove Bundestaga dala pozitivno mišljenje za početak pregovora sa Crnom Gorom o članstvu u EU. Viši savjetnik za spoljnu politiku Hans Joakim Falenski kazao da je tokom rasprave bilo i kritičkih osvrta dijela parlamentaraca, ali da je Peter Bajer, izvjestilac njemačke vladajuće Hrišćansko-demokratske unije (CDU) Angele Merkel, argumentovano izložio stav da je Crna Gora prilično napredovala i da treba da počne pregovore već naredne godine.

24. novembar

Francuska smatra da je rano za pregovore / Šef francuske diplomacije Alen Žipe kazao da Vlada u Parizu smatra da je "otvaranje pregovora sa Crnom Gorom u decembru preuranjen potez i da se tom pitanju treba vratiti sredinom 2012". "Ovaj stav je zasnovan na dosadašnjoj efikasnosti implementacije reforme u zemlji, uključujući jačanje vladavine prava", pojasnio je Žipe.

30. novembar

Holandani rekli "da" / Holandski parlament odlučio da Crnoj Gori da zeleno svjetlo za otpočinjanje pregovora, što je iznenadenje ako se uzme u obzir raniji stav parlamentarnog odbora da je za to još rano.

30. novembar

File lobira za Crnu Goru / Evropski komesar za proširenje Štefan File saopšto da je ministrima vanjskih poslova članica EU uputio pismo u kojem traži da 9. decembra na samitu EU daju datum pregovora ona, kako je naveo, nastavlja da ostvaruje rezultate i nakon što je EK konstatovala da je ispunila sedam kriterijuma i preporučila otvaranje pregovora.

Nezamjenljiva i nevoljena nacija

Clemens Wergin

Njemci polako postaju omiljeno žrtveno jagnje za krizu eura. Što god da urade, nije dobro. Već godinama medijski kritičari u zemlji i širom svijeta pozivaju Njemačku da preuzme ulogu lidera u trenutnoj krizi. Kada je najzad kancelarka **Angela Merkel** to i učinila, ispalio je da ni to ne valja. U Britaniji, neki komentatori padaju u vatru govoreći o „Četvrtom Rajhu“, koji je Berlin navodno uspostavio u Evropi. Osnovna teza ovog stava jeste da ono što nijesu uspjeli da ostvare tokom dva svjetska rata, Njemci ostvaruju zahvaljujući krizi eura. Ljudi poput **Žan-Klod Junkera** i **Hose Manuel Barosa** bijesni su jer Merkelova nije spremna da plati sve neplaćene račune eurozone, a uz to je pokazala i određeni skepticizam prema evropskim institucijama koje se ne pokazuju pretjerano kreativnim u njenom rješavanju.

Germanofobija se, takođe, širi Francuskom, zbog navodno prilugog insistiranja Njemaca da se pridržavaju nekolicine principa vezanih za stabilnost valute. Da nije do ove mjere ozbiljna, ova situacija bi možda izazvala par kiselih osmjeha na račun ironije istorije. A ironija leži u tome što Njemci, koji nijesu krili svoj anti-amerikanizam tokom posljednjih desetak godina, danas polako shvataju kako je biti u koži vodećeg – i nevoljnog – igrača. Njemačka u ovom trenutku postaje u Evropi ono što je Amerika u svijetu: vodeća sila čiji se svaki potez preispituje do najsitnijih detalja. A Njemci ovo i zaslužuju. Kada pogledaju u ogledalo Evrope, mogu da vide odraz ambivalentnih očekivanja koja su oni imali od SAD. Obrazac je istovjetan. Njemci već decenijama slobodno šetkaju po bezbjednosnoj mreži koju su SAD razapele širom Europe i svijeta. Kao i mnogi drugi Evropljani, Njemci već decenijama ne doprinose onolikо koliko bi trebalo za održavanje ove mreže. Pa ipak, Njemačka želi da se pita, da igra važnu ulogu – i na kraju, što god da Amerikanci urade, to nije baš ono što su Njemci imali na umu. Ovo ih ne sprječava da maestralno ignoriraju svoje neuspjehe: obuku policijaca u Avganistanu, na primjer. U pitanjima bezbjednosti, Evropljani liče na džangrizave ma-

tore kritičare iz Mapetovaca. Oni sjede po strani i komentarišu što se dešava, dok Amerikanci i njihova vojna sila sprovode akcije na terenu, sa manje ili više uspjeha. Ovaj patološki odnos prema vodećoj zapadnoj sili sada se preokrenuo naglavačke. Odjednom je Njemačka ta od koje svi traže rješenje problema. A kad Njemačka i ponudi neku ideju, ta ideja dobija kritike da je neadekvatna. Ono što bi evropske zemlje najviše voljele, nezavisno od toga da li pripadaju eurozoni ili ne, bilo bi da Njemačka pljune novac – ali bez prava da postavlja bilo kakve uslove, jer bi se to smatralo maltretiranjem ostatka Evrope. Evropa trenutno na Njemačku gleda čas sa ljubavlju, čas sa mržnjom, što u velikoj mjeri liči na odnos Njemačke prema SAD. Njemačka je „nezamjenljiva nacija“ u srcu eurozone, zemlja bez koje ništa ne funkcioniše. Bez Njemačke, ne bi se moglo ni maštati o spasu eurozone. Suočen sa ovom činjenicom, ostatak Evrope reaguje poricanjem i negiranjem.

Čak i ako Njemačka uspije da obuzda krizu, ostatak Evrope neće joj oprostiti, jer bi to značilo da priznaje do koje mjeru zavisi od Njemačke. Zato Njemačka ne treba da očekuje da joj bilo ko kaže hvala. To je samo razlog više da osiguramo da upravljanje krizom ne proguta interese njemačkih poreskih obveznika.

Autor je kolumnista nekoliko njemačkih i evropskih medija (izvor: peščanik.net; Worldcrunch)

Koji su prvi zadaci koje će Brisel izdiktirati Crnoj Gori na početku pregovora

Sudije bez imuniteta, kriminalaci bez imovine

Tina Radulović

Smanjenje političkog uticaja na izbor sudija i tužilaca, ali i izmjene Ustava na osnovu kojih oni ubuduće ne bi uživali imunitet, zatim smanjenje broja sudova, sudija, tužilaca, konkretne aktivnosti Agencije odgovorne za konfiskaciju nelegalno stečene imovine, veći broj narkodilera iza rešetaka, bolja saradnja policije i tužilaštva... To su samo neki od mogućih zadataka koje će Crna Gora morati da ispunji u bliskoj budućnosti iz famoznih poglavlja 23. (Pravosuđe i osnovna prava) i 24. (Pravda, sloboda i bezbjednost), bez obzira da li će šefovi država i Vlada članica EU na samitu 9. decembra odlučiti da otvore pregovore sa Crnom Gorom ili će to usloviti tako što će EK izdiktirati akcioni plan iz ovih oblasti koje će vlasti u Podgorici morati da sprovedu da bi for-

Izmjene Ustava na osnovu kojih sudije i tužioci ubuduće neće uživati imunitet, zatim smanjenje broja sudova, sudija, tužilaca, konkretne aktivnosti Agencije odgovorne za konfiskaciju nelegalno stečene imovine, veći broj narkodilera iza rešetaka, bolja saradnja policije i tužilaštva, bolja kontrola granice prema Kosovu... To su samo neki od mogućih zadataka koje će Crna Gora morati da ispunji u bliskoj budućnosti iz famoznih poglavlja 23. i 24.

malno otvorile pregovore. Izvjesno je da će EU u pregovorima koji će početi poglavljima 23. i 24. ili akcionom planu tražiti od Crne Gore napredak u stvarima koje je Evropska komisija već identifikovala kao problematične u Izvještaju o napretku za 2011. godinu. Tako se navodi da Pravila o slučajnoj dodjeli predmeta sudijama „još uvijek ne garantuju nasumičnu podjelu predmeta”, dok „ostaje zabrinutost u pogledu pouzdanosti i kvaliteta sudske statistike”, a da bi napore na racionalizaciji sudske mreže trebalo intenzivirati, jer „Crna Gora i dalje ostaje jedna od zemalja sa najvećim brojem osnovnih sudova, sudija, tužilaca i administrativnog oseblja u Evropi”. Na osnovu Izvještaja o napretku

Racionalizacija sudske mreže podrazumijeva njenu reorganizaciju i u tom smislu razmišljamo, između ostalog, o centralizaciji nadležnosti za gonjenje i suđenje u predmetima organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina, formiranjem Specijalnog suda, odnosno Specijalnog tužilaštva, sa sjedištem u Podgorici, saopštili su iz kabineta Duška Markovića.

može se zaključiti da će Brisel, kada se otvore pregovori ili u akcionom planu, zahtijevati promjene Ustava Crne Gore kako bi tužioci i sudije ostali bez imuniteta jer „ova široka zaštita od mogućeg krivičnog gonjenja predstavlja predmet zabrinutosti”. Uz podsjećanje da je osnovan posebni antikorupcijski istražni tim, sastavljen od predstavnika Uprave policije,

Uprave za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma, Poreske uprave i Uprave carina, koji podnosi izvještaje Specijalnom tužiocu za organizovani kriminal, navodi se da je „meduresorska saradnja i dalje nedovoljna”, a na nekoliko mesta se ukazuje i na lošu koordinaciju između policije i tužilaštva. Brisel će vjerovatno tražiti i veći broj finansijskih istraživačkih radnika koji bi mogli da rezultiraju oduzimanjem imovine jer „I dalje je mali broj slučajeva u kojima je naloženo oduzimanje imovine”. Zbog

pregovora o poglavljima 23. i 24. ili akcionog plana, kao uvertire za pregovore, trebali bi da se zabrinu i narko dlieri. U Izveštaju o napretku za 2011. se navodi da „trgovina drogom ostaje glavni predmet zabrinutosti, obzirom da je Crna Gora jedna od glavnih zemalja balkanske rute za trgovinu drogom ka i iz EU. Količina zaplijenjene droge i dalje je mala”.

Nikola Šaranović, šef kabineta potpredsjednika Vlade i ministra pravde Duška Markovića, čiji je resor vjerovatno najzaslužniji što je EK preporučila otvaranje pregovora sa Crnom Gorom zbog lavovskog posla koji je odradio, kaže da je Vlada spremna da sa nesmanjenim intenzitetom nastavi da sprovodi aktivnosti na planu jačanja vladavine prava i borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije, bez obzira na to kada će pregovori o članstvu. On tvrdi da je Vlada već postavila prioritete kad se radi o daljim reformama crnogorskog društva. „Ukratko, naša pažnja biće fokusirana na pet prioriteta: jačanje nezavisnosti pravosuđa, racionalizacija sudske mreže, izgradnja kapaciteta u pravosuđu i policiji za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije, edukacija nosilaca pravosudne funkcije i reforma sistema izvršenja krivičnih sankcija”, naveo je Šaranović za Evropski puls. Na planu jačanja nezavisnosti pravosuđa, tvrdi šef kabineta ministra pravde,

Korupcija i kapaciteti

Na pitanje da li su crnogorske vlasti i institucije mogle više da urade u borbi protiv korupcije i kriminala, jer se samo zbog nedovoljnog napretka u tim oblastima dovodi u pitanje otvaranje pregovora sa Crnom Gorom, Šaranović kaže: „Vlada i njene institucije u svojim aktivnostima otišle su dalje od preporuka evropskih partnera i u pojedinim oblastima nadmašile sopstvena očekivanja. Naravno, ima oblasti u kojima nijesmo postigli očekivane rezultate, zbog nedostatnih administrativnih kapaciteta. Ipak, uložili smo maksimalan trud, znanje i energiju, što ne znači da ne možemo i da nećemo i više i bolje”.

bez obzira na ishod inicijative za promjenu Ustava, pažnja će biti posvećena “nosiocu pravosudne funkcije kao pojedincu, od kojeg u krajnjem zavisi preobražaj crnogorskog pravosudnog sistema u moderno, evropsko pravosuđe”

“Racionalizacija sudske mreže podrazumijeva njenu reorganizaciju i u tom smislu razmišljamo, između ostalog, o centralizaciji nadležnosti za gonjenje i suđenje u predmetima organizovanog kriminala, korupcije, terorizma i ratnih zločina, formiranjem Specijalnog suda, odnosno Specijalnog tužilaštva, sa sjedištem u Podgorici”, naveo je Šaranović. On je naveo da je pred Crnom Gorom “zadatak izgradnje pravosudno-poličkih kapaciteta za efikasno sprovođenje finansijskih istraga, kao i jačanja sistema upravljanja oduzetom imovinom”. “Posebno ćemo se posvetiti unaprijeđenju mehanizama za borbu protiv korupcije, čija se primjena u dosadašnjem periodu nije pokazala dovoljno djelotvornom. Reforma zatvorskog sistema podrazumijeva jačanje sistema alternativnih sankcija i unaprijeđenje smještajnih kapaciteta, što je, takođe, predmet projekta koji je kandidovan kroz IPA programe. Predsjednik Upravnog odbora Centra za monitoring (CEMI) Zlatko Vujović ističe da u budućnosti posebna pažnja mora biti posvećena jačanju ne-

zavisnosti sudstva i tužilaštva i unaprijeđivanju sudske procedura. "Ovo je jedan od osnovnih uslova koje EU postavlja pred zemlje kandidate i zamjerkom koja se konstantno upućuje Crnoj Gori. Naravno, prioriteti su i suzbijanje političke i ekonomske korupcije i organizovanog kriminala, što zahtijeva jačanje nezavisnosti i ovlašćenja institucija koje se bave ovim pitanjima, unaprijeđivanje zakonskog okvira u brojnim oblastima - finansiranje političkih partija, konflikt interesa, javne finansije, kao i unaprijeđivanje koordinacije institucija i njihovog djelovanja", kaže Vujović.

Packe iz EU stigle su i na račun sprovođenja novih propisa u oblasti finansiranja političkih partija i izbornih kampanja čija primjena tek treba da počne jer "i dalje zabrinjava nedovoljno odvraćajući i nediferencirani sistem sankcionisanja, režim i ograničavanje članarina, kao i nadležnost Državne izborne komisije da osigura potpuno efektivan nezavisni nadzor". Posebno važne preporuke Venecijanske komisije i OEBS-a, stoje u Izveštaju EK, odnose se na raskid koalicija i na njihove obaveze finansiranja, kao i na proširenje mandata DIK na opštinske izbore. Ukaže se da je neriješeno pitanje ko ima pravo glasa na izborima na državnom nivou, da se ravnopravnost polova u političkom životu još ne garantuje u praksi,

Više hvalili, nego radili

Vujović kaže da je 2011. godina bila povoljna da se "načine odlučni koraci u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala". "Procesi izmjene zakona koji regulišu ovu oblast i usvajanja novih, kreiranje strategija kojima se mijenja institucionalni okvir dali su dovoljno prostora da se stvori efikasan i efektivan sistem za borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala. Na žalost, uslijed nedovoljno izražene političke volje, nedostatka vizije kako treba da izgleda reformisani sistem, a ponekad i nedostatka stručnih kapaciteta ljudi koji su donosili odluke u ovim pitanjima – usvojeni zakoni nijesu u potpunosti adekvatni i ne garantuju bolje rezultate u narednom periodu. Više energije je utrošeno za predstavljanje rezultata međunarodnoj zajednici, nego na stvarno reformisanje antikorupcijskog sistema", rekao je Vujović.

jer izborni zakon, iako predviđa kvotu od 20% žena na listama, ne propisuje da bi kandidati oba pola trebalo da budu rangirani dovoljno visoko na listi da bi imali realnu priliku da dobiju mandat. Iako gleda pozitivno na novi Zakon o sprječavanju konflikta interesa, EK brine zbog kapacitea Komisije, i u suštini traži da postoji jedinstveni obrazac izvještaja o prihodima i imovini funkcionera. Može se očekivati da Brisel i EU u pregovorima o poglavljju 23. i 24. uskladište vizne politike sa EU jer Crna Gora još nije uskladila svoje zakonodavstvo sa negativnim i pozitivnim listama Unije. EK je u Izveštaju navela i da bezbjednost „granice sa Kosovom treba značajno osnažiti”, zbog čega treba očekivati da će i Komisija i članice insistirati na ovom pitanju, a s obzirom na dešavanja u toj državi. EK nije propustila da podsjeti da bi trebalo usvojiti novi Zakon o unutrašnjim poslovima, kao i izmjenu i dopunu pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Uprade policije. Što će se od svega ovoga naći na početku pregovaračkog procesa ili akcionog plana, kao uvertire za pregovore, ostaje da se vidi. U svakom slučaju, spisak novih domaćih zadataka iz Brisele je dugačak i ozbiljan.

Da li će vodeće članice EU zbog krize u eurozoni imati vremena da se bave Crnom Gorom na decembarskom samitu

U sjenci eura

Nedeljko Rudović

Hoće li vodeće članice Evropske unije, dok grčevito pokušavaju da nađu model za spas eurozone i tako sprječe dezintegraciju EU, imati nerava i dalekovodosti da se istovremeno i dalje bave Balkanom? Ovo je pitanje koje će se sve više nametati i od čijeg odgovora će zavisiti i budućnost Crne Gore. Bez posebne pažnje usmjerene na Balkan, na kojem sada jedino Crna Gora može da nosi baklju ka izlasku iz mračnog tunela, Evropa rizikuje novu eru nestabilnosti, koja bi nužno proizišla iz ekonomske krize i be-sperspektivnosti. To bi značilo jačanje nacionalističke retorike, kao jedinog puta za održanje ili dolazak na vlast, a samim tim i konflikte umjesto saradnje promovisane u posljednjoj deceniji, u koju je uloženo na stotine miliona eura kroz razne projekte za žblizavanje balkanskih država. Tako bi EU mogla prokockati sav dosadašnji trud i uložene resurse, pa se opet suočiti sa ključnim pitanjem – kako smiriti balkansko bure baruta i tako sačuvati i bezbjednost same EU?

Istovremeno, odluka lidera EU da Crnoj Gori dodijele datum za početak pregovora o članstvu spasila bi Crnu Goru od retrogradnih snaga koje bi jedva dočekale takav razvoj događaja i neočekivano doble snažan argument da Crna Gora sreću treba da traži na nekoj drugoj strani. Te snage, koje se kamufliraju sada već opreznom proevropskom retorikom, jedini spas od suočavanja sa pravdom vide u bijegu od zagrljaja sa zapadnim sistemom vrijednosti, koji podrazumijeva vladavinu prava i stav da korumpirani funkcioneri u zemljama u tranziciji nijesu poželjni partneri. Primjer bivšeg hrvatskog premijera Iva Sanadera to jasno ilustruje. Zbog toga je presudno važno za Crnu Goru da proces evropske integracije ne bude zaustavljen. Napredne snage u državi, uključujući civilni sektor i nezavisne medije, ostale bi bez saveznika i bile prepustene čeljustima čudovista čiji kostur čine tjesno povezani djelovi državnog aparata i mafije. Čelnici EU, koji se sastaju na samitu u Briselu 9. decembra, veoma dobro je poznata situ-

acija u Crnoj Gori. Dilema je samo da li će imati strpljenja da se bave njome dok ih čeka daleko važnija tema - spasavanje Unije od kolapsa. Kako su najavili njemačka kancelarka **Angela Merkel** i francuski predsjednik **Nikola Sarkozy**, plan je da se mijenja Lisabonski ugovor i da se stvori fiskalna unija, u cilju prevazilaženja dužničke krize. Za to je potrebna fiskalna disciplina, što znači da je pred Evropljanima maratonski i težak put. Za podsticaj privrednog rasta u Evropi, potreban je gvozdeni federalni model kontrole državnih budžeta i ekonomskih reformi. "Fiskalna unija, podrazumijeva disciplinu, a to zahteva izmjenu osnivačkih sporazuma EU. Želimo da izbjegnemo stvaranje jaza između zemalja, koje imaju euro i onih koje ga nemaju", kazala je Merkel. I dok isčekivanje samita prati medijska histerija u Evropi i strepnja od epiloga, teško je očekivati da naročita pažnja ovog puta bude posvećena Crnoj Gori. Formalno, jedino se Francuzi protive početku pregovora zbog slabih rezultata u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala, a u suštini Sarkozy ne želi da ugrozi svoje šanse na proljećnim predsjedničkim izborima pošto se pričom o proširenju EU izbori više ne dobijaju.

Ukoliko blokiraju Crnu Goru na duži period, Francuzi će poslati poruku i drugima na Balkanu da ih Evropa ne čeka. To bi moglo biti pogubno.

Ambasador Republike Hrvatske u Podgorici Petar Turčinović

Zagreb će biti uz Crnu Goru, kad postanemo članica EU

Hrvatska neće usporiti ili blokirati put Crne Gore ka EU kada postane članica EU, kao što se desilo toj državi u sporu sa Slovenijom, i nijedan zahtjev Crne Gore za podrškom neće ostati bez pozitivne reakcije Hrvatske, kazao je ambasador Republike Hrvatske u Podgorici Petar Turčinović u razgovoru za *Evropski puls*.

Hrvatska će 9. decembra potpisati ugovor o pristupanju EU koji dalje treba da ratifikuju parlamenti 27 članica što je, zajedno sa referendumom u toj državi, preduslov da polovinom naredne godine postane 28. članica i da zajedno sa ostalim članicama odlučuju o daljem napretku Crne Gore.

Turčinović je rekao da se EU razvijala od krize do krize, učeći na vlastitim greškama i neprestano dograđujući svoju zajednicu. „EU je naučila i iz lekcija nesporazuma Hrvatske i Slovenije, ali još više su naučile upravo Hrvatska i Slovenija. Ako iskustvo primijenimo na odnose Hrvatske i Crne Gore onda je u ekonomskom interesu Hrvatske da se šengenska granica zajedno s troškovima pomakne na Crnu Goru, u interesu Hrvatske je sigurna, stabilna i sve bogatija Crna Gora s kojom će moći zajedno ulaziti na igralište i u utakmice svjetskog turizma. U Hrvatskoj se i pozicija i opozicija slažu u ocjeni da nema uspješnog razvoja Hrvatske bez brzog napretka susjeda, a Crna Gora u tome najviše obećava. Stoga očekujem da može biti tehničkih razjašnjenja, ali nikakvih zastoja koji bi blokirali ili usporavali napredovanje Crne Gore k EU – upravo suprotno – uvjeren sam da nijedan zahtjev Crne Gore za podrškom neće ostati bez pozitivne reakcije Hrvatske“, rekao je Turčinović.

» Koliko se hrvatsko društvo promijenilo u odnosu na momenat kada je Hrvatska počela pregovore o pristupanju sa EU? »

Možda je najbolji odgovor na to pitanje dao Štefan File, evropski komesar za proširenje kada je rekao da to više nije ista zemlja koja je počela pregovore. Hrvatska se uzdigla iz rata i 20 godina nakon postaje članica EU, kao

Hrvatska je za kraj pregovora ostavila Poglavlje o pravosuđu i osnovnim pravima koje se pokazalo veoma teškim, možda čak i pomalo dramatičnim. Stoga je sugestija EU Crnoj Gori da se počne upravo s tim poglavljima 23. i 24. kako bi bilo dovoljno vremena za postizanje potrebnog napretka u poglavljima koja su „srce EU“ i koja nose osnovne vrijednosti ove zajednice

zemlja kojoj se otvorilo tržište od 500 miliona stanovnika, ali koja time ne dobija samo ekonomski i socijalno, već ulazi u evropsku porodicu usvojivši evropske vrijednosti i način života.

» Gdje su su te promjene najveće? »

Od 2003. godine kada je podnijela ap-

likaciju za članstvo do danas, Hrvatska velike izazove i promjene doživljava u poglavlju o tržišnoj utakmici, posebno kada se radi o promjenama u sektora brodogradnje, ali „poglavlje svih poglavlja“ ipak je poglavlje o pravosuđu i osnovnim pravima koje se odnosi na funkciranje države, borbu protiv korupcije i zaštitu osnovnih prava, uključujući i prava manjina te predstavlja „srce vrijednosti EU“.

» Kako ocjenjujete to što će Evropska komisija pregovore sa Crnom Gorom upravo početi poglavljima 23. i 24?

EU uči na svojim prošlim iskustvima. Na primjeru Bugarske i Rumunije, naučilo se da nije dovoljno da zemlja kandidat u parlamentu doneše papirnate zakone koje onda ne sprovodi. Posljedica za te zemlje je bila uskraćivanje EU fondova, mada su već bile u EU, a lekcija za EU je bio zaključak da sa sljedećom zemljom kandidatom treba uvesti i monitoring primjene donešenih zakona. Sljedeća zemlja kandidat bila je Hrvatska koja je tako dobila nekoliko stotina mjerila za otvaranje i zatvaranje pregovaračkih poglavlja. Hrvatska je za kraj pregovora ostavila Poglavlje o pravosuđu i osnovnim pravima koje se pokazalo veoma teškim, možda čak i pomalo dramatičnim. Stoga je sugestija EU Crnoj Gori da se počne upravo s tim poglavljima 23. i 24. kako bi bilo dovoljno vremena za postizanje potrebnog napretka u poglavljima koja su „srce EU“ i koja nose osnovne vrijednosti ove zajednice.

» Najveći broj građana Crne Gore, prema istraživanjima javnog mnjenja, priželjuje ulazak u EU jer smatra da će imati bolji životni standard? Da li je to tačno, iz iskustva Hrvatske?

Istorija EU je priča o preko 60 godina stabilnosti, razvoja i prosperiteta njenih članica i vrijeme u kojem nijedna članica nije izašla jer joj je bilo bolje samoj. Sva istraživanja kvaliteta života pokazuju da se zemlje EU, a osobito sjevernije zemlje, nalaze u svjetskom vrhu. Tako su se među 10 zemalja svijeta gdje se najbolje živjelo u 2010. godini ponovno našle Finska na

» U političkim komentarima u Crnoj Gori često se u posljednje vrijeme koristi termin "sanaderizacija"? Kako to doživljavate kao ambasador Hrvatske? Da li očekuje da se slični procesi protiv najvećih državnih zvaničnika mogu otvoriti i u Crnoj Gori kako se bude približavala EU?

Medijski prostor voli bombastične termine poput „sanaderizacije“ u Hrvatskoj ili „merkozyzacije“ u EU, ali kada se radi o procesima prema građanima i osobito državnim funkcionerima u osnovi EU je vrijednost da zakoni važe za sve njene gradane jednako. Smatram da se EU najbolje može sažeti kroz izjavu „oca EU“ Žan Monea „Nikada nisam smatrao da možemo promijeniti ljudsku prirodu. Ali, mijenjajući kontekst u kojem ljudi žive, dajući im ista pravila i iste demokratske institucije, možemo promijeniti način kako se ponašaju“. Iz toga slijedi da u svakoj državi, pa i Crnoj Gori, treba otvarati procese prema svima onima koji krše zakone, ali i omogućiti im pravedan postupak obrane. Državni funkcioneri u tome ne predstavljaju izuzetak.

prvom mjestu, Švedska, Luksemburg, Holandija, Norveška i Danska. Istraživanje Economist pokazuje da direktni dobitak ulaskom neke zemlje u EU uključuje porast do 1% BDP, ali indirektni dobitak nije moguće metodološki jednostavno izračunati.

Što se tiče Hrvatske, obzirom da joj formalni ulazak tek predstoji 2013. godine, pre-rano je zaključivati, ali otvaranjem svih fondova direktna dobit osježiće hrvatski budžet, a indirektna će se osjećati decenijama nakon toga. Ipak, većina hrvatskih građana zna da EU nije čarobni štapić koji će „automatizmom obogati Hrvatsku“ i razumije da će dominantno od našeg rada zavisiti kvalitet života u Hrvatskoj. Hrvatska je 2004. godine prema Economist Intelligence bila na 40% BDP-a EU15 zemalja, a predviđeli su da će 2025. godine biti na oko 54% BDP-a petnaest osnivačkih zemalja EU.

V.Z.

Godišnji finansijski izvještaji organizacija civilnog društva u Crnoj Gori

NVO sve transparentnije

Projekte 213 organizacije civilnog društva prošle godine podržali su sa skoro 4 miliona eura inostrani donatori, dok je iz domaćih izvora obezbijedeno oko 1, 4 miliona eura

učešćem građana u procesu donošenja odluka i projekte brige o starim licima.

To je pokazao „Godišnji finansijski izvještaji organizacija civilnog društva u Crnoj Gori“ koji je uradio Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO), na osnovu upitnika koje je bilo spremno da popuni 213 organizacija, a za potreba TACSO programa.

Finansijska podrška inostranih donatora nevladnim organizacijama u Crnoj Gori u prošloj godini iznosila je skoro četiri miliona eura i bila je manja u odnosu na prethodne godine sa tendencijom daljeg smanjenja.

Strani donatori prethodine godine najviše su uložili projekte koji se odnose na zaštitu ljudskih prava, a najmanje u oblast prevencije narkomanije, dok je najviše sredstava, od ukupno oko 1, 4 miliona eura, iz domaćih izvora uloženo u programe organizacija osoba sa invaliditetom, a najmanje u projekte koji se bave

Upitnik je sadržao pitanja o prihodu organizacija od: inostranih donatora, domaćih donatora, informacije o prihodima od članarine, od privrednih djelatnosti, kao i informacije o donacijama nenovčanog karaktera.

Nevladine organizacije (NVO), čiji su podaci dostupni, ostvarile su prihod u 2010. godini u visini od 5,413,603.98 eura. Od toga je ukupan prihod 213 organizacija u Crnoj Gori, od inostranih donatora, u 2010. godini iznosio 3, 952, 345.76 eura. Finansijski izvještaji poka-

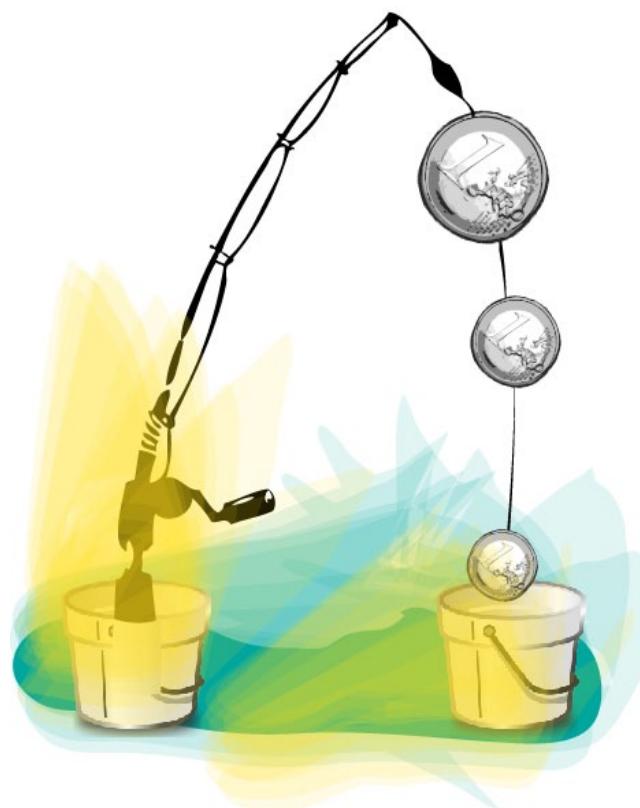
zuju da su 64 inostrana donatora investirala u projekte NVO u Crnoj Gori. Međutim, samo 8 donatora je opredijelilo iznos preko 100 000 eura i njih 8 čine preko 2,5 miliona eura ukupnih stranih donacija. Najveći broj inostranih donacija kreće se u iznosu oko 10 000 eura.

Drugi dio inostranih donacija, preciznije 1,432,862.94 eura, dolazi od čak 41 domaćeg donatora (pravnih lica), što, kako se navodi u izvještaju, jasno ukazuje da je ta podrška, iako značajna, bila često nedovoljna za realizaciju projekata u cijelosti. Izvještaj je pokazao da ukupan prihod ostvaren iz domaćih fondova u prethodnoj godini bio 1,432,862.94 eura. Kada su u pitanju domaći izvori finansiranja, najveći dio prihoda obezbijeden je od strane Komisije za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću. Prema podacima dostavljenim CRNVO-u, ukupan prihod ostvaren od strane 213 NVO od članarine iznosio je oko 60 349 eura, dok je ukupan prihod ovih organizacija ostvaren od privrednih djelatnosti iznosio je 61 323 eura. Od 213 organizacija, njih 149 je ostvarilo prihod do 10 000 eura, dok je prihod preko 100 000 eura ostvarilo 18 nevladinih organizacija.

CRNVO navodi da ovi podaci pokazuju da 213 NVO posluju transparentno. Ovakav način rada, koji prati objavljivanje finansijskih izvještaja i spremnost preko 200 organizacija da se oni nađu u jednoj, zajedničkoj, publikaciji ukazuje na jako pozitivan trend među NVO, koji vodi do njihove samoregulacije, kao jedinog pravog načina za sazrijevanje nevladinog sektora. Zato nije dovoljno da organizacije objavljaju svoje finansijske izvještaje na njihovim web stranicama, već je potrebno da učestvuju o ovakvim inicijativama, koje doprinosu razvoju i imidžu cjelokupnog sektora, poručuju iz CRNVO-a.

Svi nalazi CRNVO dostupni su na sajtu CRNVO-a www.crnvo.me i na sajtu TACSO programa www.tacso.org

V.Ž.

Stazama revolucije

Brano Mandić

Ukrajina je prije nekoliko dana prestala da zakašira i kako bi rekli naši vrcavi mediji, „podigla rampu“ Crnoj Gori da konačno pristupi Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (STO). Jedna druga rampa čeka i Podgoricu i Kijev, ta dva potpuno različita grada. Ukrajina kao država sa 50 miliona stanovnika svojim je gabaritima velika muka za EU koja je olako prepušta ruskom zagrljaju. Da precizam koliko je zapad omanuo: na godišnjicu „narandžaste revolucije“, prije nekoliko dana okupila se sića građana, nekoliko stotina veterana čije su vođe, ili u zatvoru ili ne možemo da se sjetimo kako se zovu. S druge strane **Viktor Januković**, priglup dasa kažu zlobnici, ali silan

Ako jedna država ne može da doživi katarzu demokratske promjene vlasti 20 godina, ne vjerujem da je sposobna da uradi nešto mnogo sofisticiranije, a to je da unutar svog stanovništva razigra pozitivnu energiju ulice, decentralizuje moć i talenat po bulevarima i trgovima, napravi nekoliko dobrih žurki i otjera lopove sa vlasti. Naprotiv, naše iskustvo sa uličnim protestima je ogavno.

kao Demokratska partija socijalista (DPS), oslonjen je na istočni dio glasačke mašine i jaku podršku Moskve, od koje su Ukrajinci kroz historiju toliko puta streknuli. Ukrajina nam je dakle, dobar primjer države koja je imala šansu, pa je propustila. Iz kojih razloga ne znam precizno, ali rekao bih da je prevelika za reforme u kratkom roku. Gledao sam tamo ljude kako konjima dolaze na glasanje, napuštene domove kulture sa šporetima na drva, kafane bez mokrog čvora, oskudno odjevene babuške čiji unuci zalijeću svoje golfove dvojke po uskim sokacima, iz kojih trešti čisti ruski tehn... I sve sam to vidi na samo nekoliko sati od Kijeva, zlatne prestonice koja se prije nekoliko godina ogrnula narandžastim šalovima i zaplivala u bolje sjutra. Kad tamo – šipak. Ovih dana se pominju bune, revolucije i prevrati u Crnoj Gori. Za neupućene, jedan sindikalac je pozvao na opštenarodni ustanak, protiv mafije. Naravno, ništa se nije desilo, samo

je premijer rekao da mu se ne sviđa takav način komunikacije i da balvan nije sredstvo koje priliči jednoj proevropskoj državici. Moram da priznam da sam saglasan i da ne smijem ni zamisliti kakvu bi bagru iznijela na lice dana jedna nemirna noć u u glavnom gradu Crne Gore. Gledam primitivce oko sebe od kada sam se radio, pratim njihove animalne tenzije kada dođu kontakt sa novcem ili ženkom, gledam kako kumuju i nariču, povraćaju na slavama, prislavicama, razapinju šatore i psuju majke komšijama – sve to nekulture i jada što ovu zemlju vuče na kulturološki stepen podnapitog konjokradice u D&G trendži; gledam to i ne vjerujem u kulturološki koncept građanskog bunda, a da ne svrši u ojkačkom transu ili kakvoj paljevinu sa računom. Ako jedna država ne može da doživi katarzu demokratske promjene vlasti 20 godina, ne vjerujem da je sposobna da uradi nešto mnogo sofisticiranije, a to je da unutar svog stanovništva razigra pozitivnu energiju ulice, decentralizuje moć i talenat po bulevarima i trgovima, napravi nekoliko dobrih žurki i otjera lopove sa vlasti. Naprotiv, naše iskustvo sa protestima je toliko ogavno, da se vjerovatno nikome ne mili bez puške kretati na kakav zadružni skup gdje te čeka gomila solidnih grubijana i nepismenjakovića, u najboljem slučaju. Istina je, nedavno je 4.000 studenata počelo jednu novu akciju, civilizovano su prošetali ulicama, uspjeli na trenutak da budu

duhoviti i zanimljivi, ali opet, čim su se vođi dočepali megaftona, počela je histerija. Toliko su jednom student-martiru bile nabrekle žile na vratu da sam morao da smanjam ton i gledam kako to pulsira, smiren kao dr Haus, ne vjerujući mu ni slova. Mladić je dobio prijeteću poruku i odmah je potrcao da se razdere vasioni i kaže da se ne boji. To prije svega nije tačno, moraš malo da se upriš, znam iz iskustva. Osim toga, ako si ušao u politički sukob sa nepravdom, ne moraš baš na prvom koraku da se izfatališeš do besvijesti i uđeš u crno-bijeli dokumentarni kadar, kao da si već poginuo pa nova pokoljenja gledaju tvoj odvažni nastup, labudovu pjesmu borca za slobodu. Ako si odlučio da nešto mijenjaš, skalaj sa emocijama, pogledaj kako to rade u Njujorku, polako i na duže staze, sa velikim strateškim planom koji niko do kraja ne zna. Ovako, među studentima prije nego su i počeli da nešto traže, iz aviona se vide dvije struje, jedna nikšićka ljubočipićevska i kvazimilitantna, nasuprot koje su neki sitani sdopovci, dečki koji obećavaju vrlo dosadne platforme, kao što to radi i njihova partija, poslovicno lišena erosa, uškopljena u koaliciji protiv koje kao nešto ustaju. Tu je narančno i vođa željezaraca, neki lik koji, po mojoj procjeni pravi odstupnicu, tako što poziva na 13. jul i „smrt fašizmu“, da bi mirne duše digao ruke od svega. Bez uvrede, ali prije bih otisao neđe da se obeznam od kakve drenje, nego stao da me u bolje sjutra vodi neko ko je cio vijek proveo u željezari Boris Kidrič, u Nikšiću. Jer znam

Onog trenutka kada lider te nove partrije pomene „mafiokratsku vlast“, i „aktuelni režim“ svrstaće ga u jedan koš koji do sada nije donio ništa konkretno, zanimljivo i svježe. Tu ne smiju da se okliznu.

odlično kako su ti željezari slali bonove od užine vojski koja palila po Bosni, aralaukali ispod Miloševićeve, pa Đukanovićeve slike, i sve to bez grama mozga, sindikalne teoriji i plana. Tako. Mislim da sam se jasno odredio zašto mi se na ulicu sa Crnogorcima ne izlazi, pa da sad vidimo šta možemo očekivati od te nove partije koju najavljuju. Nova partija će biti običan promašaj ako ne pobijede DPS na nivou mjesnih zajednica. Ogromna besplatna partijska mreža kojom DPS manipuliše kao babovinom, potpuno je zapostavljeni dio njihove enormne moći. Politika na mikroplanu i terenski rad. To očekujem od novajlje na političkoj sceni. Ako krenu sa intelektualnim proglašima i saopštenjima za javnost, ugasili su. Problem je što DPS koristi državne resurse da nagradi svoje lokalne igrače, partijsko bratstvo barata određenom količinom dobara i privilegija koje su na stolu uoči svakih izbora. Uz jednu fino odrezanu krišku ujcene i straha, kud ćeš bolje motivacije da se neko pokrene i radi „za našu stvar“. Nova partija mora da nađe ljude koji će da rade isto ali iz ubjeđenja, što je daleko teže, skoro pa nemoguća misija. Što je najgore, moraš naći vojsku pravih ljudi u svakom gradu, nametnuti im jasan sistem i satnicu i tražiti rezultate. Vjerovatno na sljedećim izborima nemaju veliku šansu, ali ako izdrže, a ne puknu kao Pokret za promjene, jednog vrlo skorog dana, dakle za nekoliko godina mogli bi izbiti u prvi plan. Ali do tada ima mnogo izazova, na primjer, kako ubijediti građane da se nešto pokreće na bolje. To ne možeš bez mladih neobičnih ljudi, koji koriste drugi jezik politike u odnosu na konkurenčiju. Onog trenutka kada lider te nove partrije pomene „mafiokratsku vlast“, i „aktuelni režim“ svrstaće ga u jedan koš koji do sada nije donio ništa konkretno, zanimljivo i svježe. Tu ne smiju da se okliznu, treba napolju da budu relax, a unutra krvavi rad, analiza i teren. To je bezobrazno uopšten savjet, ali dok ih ne vidim svojim očima ne mogu bolje. Srećno.

Što ako eurozona doživi slom

Kraj eura - kraj EU

Charles Recknagel

Autor je profesor evropskih studija Univerziteta Oksford

U osnovi evropske krize leži strah da bi, ukoliko se ne preduzmu hitne mjere, eurozona mogla doživjeti slom. Ali, što će se desiti ako dođe do toga? Rečenica koja kruži eurozonom glasi: "Ukidanje jedinstvene evropske valute je moguće, ali još uvijek nije vjerovatno". Zašto je slom moguć? Zato što za vlade siromašnjih zemalja eurozone poput Grčke i Italije postaje izuzetno skupo da pozajmljuju novac koji im je potreban za isplatu dugova i operativnih troškova. A zašto slom još uvijek nije vjerovatan? Zato što, čak i ako su troškovi finansiranja dugova ovih zemalja neodrživi, EU i međunarodne finansijske organizacije tvrde da je njihov cilj održavanje eurozene.

Međutim, niko ne zna da li bogatije zemlje, koje su do sada spašavale samo relativno male ekonomije poput Portugala, Grčke i Irske, mogu priuštiti da izbave mnogo veće države poput Italije. To čini slom eurozene vrlo mogućim. Mnogi stručnjaci smatraju da će do raspada eurozene doći iz razloga što će bogate zemlje odbiti da spasu one siromašnije. Govori se da neke od bogatijih zemalja, tzv. „ključne zemlje“ ili „sjeverne zemlje eurozene“ već razmatraju tu opciju i da će najviše biti pogodena „periferija“. „Razmatrala se mogućnost potpisivanja sporazuma između manjeg broja zemalja koje bi imale mnogo veću fiskalnu koordinaciju i zajednički rezervi. Mislim da je to smjer kojim će oni ići. To će vjerovatno uključivati Njemačku, Francusku, Holandiju, možda Finsku i još neke države. Ali, to će biti te zemlje, periferija neće biti uključena“, rekao je Peter Boone, viši gostujući saradnik na London School of Economics.

Međutim, ako dođe do raspada eurozene, nijedna članica neće izbjegći ekonomske nemire koji će biti rezultat toga. To će pogoditi sve zemlje koje sa eurozonom imaju bankarske ili trgovачke odnose. Poznata komercijalna banka UBS je nedavno procijenila da bi troškovi napuštanja eurozene za neku od siromašnjih zemalja iznosili od 9 500 do 11 500 eura po glavi stanovnika u

Poznata komercijalna banka UBS je nedavno procijenila da bi troškovi napuštanja eurozene za neku od siromašnjih zemalja iznosili od 9 500 do 11 500 eura po glavi stanovnika u prvoj godini. To je otprilike 40-50% njihovog BDP. Zemlje, poput Njemačke, napuštanje eura koštalo bi 6-8, 000 eura po glavi stanovnika što iznosi 20 do 25% BDP-a.

prvoj godini. To je otprilike 40-50% njihovog bruto nacionalnog dohotka. Ti visoki troškovi će biti rezultat napuštanja eurozene i prelaska na nacionalnu valutu kojom će morati isplaćivati dugove i plate u javnom sektoru. Nova valuta će devalvirati u svojoj kupovnoj moći u odnosu na euro jer ljudi neće imati povjerenja u nju, nakon čega će sigurno uslijediti inflacija. Panos Tsakloglou, politički ekonomista sa Ekonomskog fakulteta u Atini je rekao da će se životni standard zemalja kao što je Grčka na početku dramatično pogoršati. Jedina nada je da će devalvirana valuta učiniti grčke proizvode jeftinijim za kupovinu, što bi jačalo trgovinu i na kraju dovelo do oporavka.

Da li bi Njemačka bila spremni obezbijediti još novca zemljama poput Grčke nekim novim Maršalovim ili Zakonom o zajedničkoj poljoprivrednoj politici?

„Ako sudimo iz pozicije zemalja koje su napustile monetarne unije, na početku, u prve dvije-tri godine će se ekonomska situacija dramatično pogoršati. To se, na primjer, desilo Argentini kada su 2002. prekinuli vezu sa američkim dolarom. Iako se radilo o izrazito velikom padu životnog standarda, nakon toga je došlo do daleko bržeg oporavka nego u prvom scenariju (kada bi Grčka ostala u eurozoni i primjenila mjere štednje). Međutim, polazna tačka je znatno niža“, upozorio je Tsakloglou. Sjeverne zemlje bi u slučaju raspada eurozone, takođe, mogle očekivati težak period prilagođavanja, čak i ako se neke od njih povežu kako bi stvorile vlastitu valutu. Raspad eurozone bi ostavio sjeverne zemlje u velikom dugu jer bi morale pronaći načine da spasu svoje banke koje bi bile u bankrotu zbog kredita koje su davale siromašnim zemljama. UBS banka procjenjuje da bi napuštanje eura za zemlje poput Njemačke koštalo 6-8,000 eura po glavi stanovnika u prvoj godini, što iznosi 20-25%

državnog BDP-a. Jednako teško bi sigurno bilo i uspostavljanje „novog eura“. To bi značilo da bi proizvodi „ključnih zemalja EU“ bili skuplji od proizvoda konkurentnih zemalja kao što su SAD i Japan, što bi usporilo njihov rast. Bilo kakav raspad eurozone bi gotovo sigurno doveo do globalne recesije, kako u Evropi tako i u cijelom svijetu. Pogodene bi bile čak i banke koje nikad nijesu direktno pozajmljivale novac ovim vladama jer bi troškovi kupovine osiguranja za kredite dramatično porasli. Sve banke bi imale manje novca za kreditiranje, što bi vjerovatno dovelo do još jedne svjetske kreditne krize i usporavanja svjetske ekonomije. Ovakav scenario nikoga ne bi razveselio i promijenio bi zauvijek lice Evrope. Od kraja Drugog svjetskog rata, Evropljani su se navikli na ideju ujedinjene Evrope, pri čemu su zemlje koje su nekada stalno ratovale sada ekonomski povezane, tako da je konflikt među njima gotovo nezamisliv.

Mnogi stručnjaci tvrde da bi kraj eura mogao značiti i kraj EU. Tsakloglou vjeruje da bi s padom eura toliko nabujala protekcionistička osjećanja da je teško zamisliti mogućnost bilo kakvog dijeljenja prihoda koje trenutno podržava EU. „Mi možemo imati neku vrstu sloma eurozone i istovremeno nastavak EU. Međutim, ja imam osjećaj da bi politički pritisak bio prevelik. Recimo da neke velike zemlje, mnogo veće od Grčke, podlegnu krizi i da kao rezultat toga dođe do kolapsa bankovnog sistema u „ključnim“ zemljama Unije i da ste vi birač koji treba izaći na izbore u tim zemljama. Da li biste bili spremni obezbijediti još novca tim zemljama nekim novim Maršalovim ili Zakonom o zajedničkoj poljoprivrednoj politici i tako dalje? Imam osjećaj da će doći do snažnih političkih pobuna kojima bi se zahtijevao prekid bilo kakvih odnosa sa ovim zemljama“, kaže Tsakloglou. Stoga je razumljivo da je EU opredijeljena očuvanju eurozone. Ali, razumljivo je da se s povećanjem količine uloženog novca povećava i zabrinutost u vezi s tim što bi se moglo dogoditi ako ovi naporci EU ne uspiju.

(Izvor Radio Slobodna Evropa)

Čekajući EU

Valentina Ćetković

Autorka je članica Omladinske grupe CGO-a i studentkinja međunarodnih odnosa i diplomatičije Univerziteta Donja Gorica

Evropska unija, tj. članstvo u njoj je u prošlim godinama postalo jedan od glavnih spoljnopoličkih ciljeva Crne Gore. Na putu ka tom cilju ostvaren je napredak, u poslednje dvije godine stupio je na snagu Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju, odobren nam je status kandidata za članstvo a u oktobru 2011. Evropska komisija je dala preporučku za otpočinjanje pregovora.

Međutim, prosječan građanin ne zna što zapravo EU predstavlja. To je nešto o čemu se svaki dan priča, moderna sintagma, a moda je kod nas uvek bila poželjna... Ispratili smo sve verzije mobilnih telefona, čupave čizme, Džastina Bibera, životinjske printove, japanske crtane filmove, ljetovanje u Grčkoj, pa čemo i ovo! Kao i kod svega navedenog i kod EU imamo dva potpuno različita stava, shodno našoj sklonosti da nikad nema ničeg između, pa smo "za" i "protiv". Ali, nijesu to bilo kakvi stavovi "za" i "protiv" kao kad pobrojite dobre i loše strane nečega pa na osnovu toga odlučite. Ne. To su ekstremni stavovi, dogmatični, tako je i tačka.

Ljudi koji zastupaju pozitivan stav vide EU kao spasiteljicu. Svetlo na kraju tunela. Danima smo lutali žedni pustinjom i naišli na oazu (Evropsku uniju), a ona nas dočekuje sa natpisom "Maziću ga, paziću ga i zvaću ga Đole". U principu mi ništa ne treba da radimo a EU će da nam riješi nezapošljenost, korupciju, siromaštvo, loš obrazovni sistem, loše sudstvo, zdravstvo i sve ostalo, i živjećemo srećno do kraja... hmm.. EU? Kod ovih ljudi Evropska unija je pobijedila čak i Tita. Više nećete čuti "E, da je Tito živ..." (uzdah praćen pogledom punim nostalgije) već "Kad mi uđemo u EU..." .

Sa druge strane ljudi koji zastupaju negativan stav vide EU kao ultimativno zlo. Za sve nedavno donešene zakone i društvene promjene kriva je EU. Njihov univerzalni odgovor je "A hoćeš u EU? Eto vam ga sad!" dok pitanja variraju od "Zamisli da više ne smiješ udariti rođeno dijete?", "Da mi ode organizujemo paradu

pedera?!", "Može li biti da jedno pašče ima prava ka čeljadi?", "Što je ovo da ne smijem zapaliti cigar u lokal?" do "Pa je li moguće da kiša ne prestaje deset dana?!" .

Izgleda da nama niko nije rekao da je sredina zlatna. Sigurno da se prednosti EU ne smiju zanemariti, slobode kretanja radnika, robe, kapitala i usluga su nešto što niko od nas svakako ne bi odbio. Ali, zar nije bolje da se prvo pozabavimo sobom, da izgradimo građansko društvo, da uradimo nešto na poboljšanju privrede, poštovanju ljudskih i manjinskih prava, na demokratičnosti poretka i vladavini prava. Sve su to vrijednosti koje propagira EU i koje treba da nam budu cilj a ne ulazak sam po sebi. Što npr. da se EU raspada? Imamo li plan B? Ili čemo da čekati nekog drugog da nas spasi? To i jeste naš problem, mi uvek čekamo neko bolje sjutra umjesto da radimo na boljem danas. Jeste li čitali "Čekajući Godoa"?

EU otvorila kesu za Hrvatsku

Evropska unija izdvojiće skoro 3,5 milijardi eura za Hrvatsku u prve dvije godine članstva izvjestili su mediji u toj državi, citirajući finansijski prijedlog koji je izradila Evropska komisija. Glavni dio tih sredstava biće usmjerjen na obezbeđivanje kohezije ekonomskog rasta i zapošljavanja i na podsticanje konkurentnosti. Drugi veliki primalac sredstava EU biće poljoprivredni sektor. Očekuje se da Hrvatska zauzvrat doprinese budžetu EU sa 1,2 milijarde eura u prve dvije godine članstva.

Cigarete sa protivpožarnim prstenom

Proizvođači duvana u EU ubuduće će na tržište morati da izbacuju novi, sigurniji tip cigareta koje se puno lakše gase kako bi se izbjegli požari, tako što će u papir za cigarete na dva mesta stavljati dva prstena zadebljanog papira. U slučaju da se cigareta ostavi upaljenom, gasiće se automatski kada dođe do tih zadebljanja jer je kroz njih otežan dovod vazduha. Što se tiče starog tipa cigareta, one će se prodavati samo do isteka postojećih zaliha. Sigurnije cigarete već su na tržištima nekih zemalja poput SAD, Kanade i Australije, a u EU-u zasad samo u Finskoj. Prema podacima članica, od 2003. do 2008., neugašene cigarete izazvale su više od 30.000 požara svake godine u EU i u njima je poginulo više od 1.000 ljudi, a 4.000 je ozljeđeno.

Engleski jezik dominira u EU

U EU tokom 2009. godine 82% učenika u osnovnim školama i 95% u srednjim školama opštег smjera učilo je engleski kao strani jezik, pokazuju podaci Eu-rostata. Kada se radi o osnovnim školama, na drugom mjestu je francuski (16% učenika), slijede njemački (9%) te španski (6%), a u srednjim školama na drugom mjestu je njemački (27 %), pa francuski (26%) i španski (19%). U nekoliko zemalja već na nivou osnovne škole 100% učenika uči strani jezik - u Luksemburgu njemački, te na Malti i u Norveškoj engleski. Engleski se najviše uči, osim na Malti (100%), u Španiji i u Italiji (99 %), te u Austriji (98%). Francuski se najviše uči u Belgiji, Irskoj i Velikoj Britaniji, a u Luksemburgu je to njemački.

Italijani vole paradajz, Holanđani luk

Broj jedan u proizvodnji paradajza u EU je Italija, Poljska vodi u proizvodnji šargarepe, dok je Holanđa prva u proizvodnji luka, navodi se u publikaciji o poljoprivredi i ribarstvu koju je objavio Eurostat. Od voća, u EU se najviše proizvode jabuke, pomorandže i breskve. Na nivou cijele EU u 2010. prikljreno je 136,4 miliona tona kravlje mlijeka. Dvije trećine muznih krava odgaja se na specijalizovanim farmama, ističe se u publikaciji. Prosječni godišnji prinos po kravi se kreće od 8.000 tona mlijeka u Danskoj, Finskoj i Švedskoj, do dvostruko manje proizvodnje u Bugarskoj i Rumuniji. Velika Britanija je najveći proizvođač mlijeka sa 6,9 miliona tona ili 22% ukupne proizvodnje EU. Na drugom mjestu je Njemačka sa 5,3 miliona tona mlijeka za ljudsku upotrebu, treća je Francuska sa 3,7 miliona tona. Gotovo polovina žitarica proizvedenih u EU je iz Francuske, Nemačke i Poljske.

Grčki profesor političke filozofije Asteris Huliaras osporava stereotipe o državama bivše Jugoslavije

Mitovi o Balkanu pogrešni

Balkanske države, uprkos pustošenjima 90-ih godina prošlog vijeka, razvijaju se demokratski i ekonomski, ali rasprostranjeni negativni mitovi o Balkanu i dalje opstaju, navodi se u članku objavljenom u akademskom časopisu European View.

Profesor političke filozofije Asteris Huliaras u tekstu "Neuspjele države na Balkanu: sedam mitova" osporava, između ostalog, da je tzv. "balkanizacija" loša, da su ljudi na Balkanu posebno nasilni, da je mogućnost ulaska u EU jedina garancija mira i bezbjednosti, kao i da je Balkan homogen region.

On kao prvi mit navodi "Balkan je uvijek bio Balkan", prema kome je ovaj geografski pojam "uvijek bio ispunjen negativnim konotacijama nasilja, divljaštva, primitivizma – u mjeri za koju je teško naći paralelu u istoriji".

Termin "balkanizacija", koji obično podrazumijeva raspad većih političkih jedinica na manje međusobno zavučene države, poslije Prvog svjetskog rata dobio je negativne konotacije zbog navodne prijetnje međunarodnom

Izgled ulaska u EU usklađuje razlike u zakonima, standardima i valutama, kao ishod, protok ideja, dobara i ljudi preko granica na Balkanu događa se neviđenom brzinom, navodi Huliaras, ali i zaključuje da "angažman Evrope nije dovoljan za održanje stabilnosti i podsticanje rasta na zapadnom Balkanu", te da je potrebna i trajna posvećenost SAD, a trebalo bi da bude umiješana i Rusija.

poretku, stabilnosti i miru, navodi Huliaras. Profesor Univerziteta na Peloponezu navodi da je Balkan opisan i kao "Bure baruta Evrope" i citira nekadašnjeg britanskog premijera Vin-stona Čerčila koji je rekao da "Balkan stvara više istorije nego što može da je potroši".

Početkom 90-ih godina prošlog vijeka termin je postao još negativniji, budući da su mnogi na Zapadu vjerovali da je do raspada Jugoslavije došlo uslijed mržnje iz prošlosti, ali se riječ "Balkan" sada izbjegava i češće se koristi "jugoistična Evropa", mada opstaje i "zapadni Balkan".

Povodom mita "balkanizacija je loša stvar", Huliaras navodi da je "Balkan fragmentarniji nego ikada, ali su istovremeno, balkanske zemlje demokratičnije nego ikada prije".

Iako to nijesu savršene demokratije, vlast se bira na uglavnom slobodnim i poštenim izborima, gubitnici priznaju poraz, a nacionalne manjine imaju prava zapisana u ustavima ili zvaničnim sporazumima.

"Balkanizacija i demokratizacija izgleda da idu zajedno", navodi autor i dodaje da za razliku od prošlosti, savremena balkanizacija izgleda da ne ugrožava ekonomiju, dok su granice u regionu otvorene nego ikada prije.

“Izgled ulaska u EU usklađuje razlike u zakonima, standardima i valutu i, kao ishod, protok ideja, dobara i ljudi preko granica na Balkanu događa se neviđenom brzinom. Na određeni način, nacionalna fragmentacija je dalji motiv za inteziviranje političke i ekonomske integracije. Jer, vjerovatno prvi put od ranog perioda Otomanskog carstva, Balkan postaje zaista ujedinjen”, navodi Huliaras. Takođe je mit, kaže Huliaras, da poslije proglašenja nezavisnosti Kosova, na Balkanu nema više secesionističkih pokreta koji bi mogli dovesti do stvaranja nove države.

“I dalje postoje značajni i snažni zahtjevi za promjenom granica”, navodi autor i dodaje da predstavnici Republike Srpske često govore o referendumu o pripajanju Srbiji, dok je sličan zahtev popularan i među bosanskim Hrvatima. Slična inicijativa je moguća i među Albanicima u Makedoniji ili Srbima na sjeveru Kosova. “Ipak, veći dio Balkana (uključujući srpsku vladu) i međunarodni faktori (uključujući SAD i EU) nijesu naklonjeni daljoj promjeni granica. Izgleda da trenutna ravnoteža moći štiti status quo”, navodi Huliaras. Govoreći o mitu

“mamac članstva u EU održava Balkan stabilnim i mirnim”, autor navodi da se stabilizacija Balkana smatra prevashodno odgovornošću Evropske unije, koja je u regionu prisutna više nego bilo gdje drugdje u svetu. Mogućnost članstva u EU značajno utiče na političke i ekonomske reforme, navodi autor, ali i dodaje da Unija nema jedinstvenu spoljnu politiku i da u Briselu “očigledno” postoji zamor od proširenja.

Povodom mita “Balkan je posebno nasilan region”, profesor Univerziteta na Peloponezu navodi da ne postoje podaci koji ukazuju da su ljudi na Balkanu nasilniji od drugih ljudi i podsjeća na izvještaj UN iz 2008. koji pokazuje da je nivo zločina protiv ljudi i imovine – ubistva, pljačke, silovanja, provale i napadi – na Balkanu manji nego u zapadnoj Evropi.

Huliaras zaključuje da “angažman Evrope nije dovoljan za održanje stabilnosti i podsticanje rasta na zapadnom Balkanu” i dodaje da je potrebna i trajna posvećenost SAD, a trebalo bi da bude umiješana i Rusija. “Na kraju, lako je predvidjeti da će domaći politički akteri biti skloni da igraju na rivalitet Zapad-Rusija, kao što se događalo više puta u istoriji”, ocijenio je grčki profesor. Povodom mita “Balkan je posebno nasilan region”, on navodi da ne postoje podaci koji ukazuju da su ljudi na Balkanu nasilniji od drugih ljudi i podsjeća na izvještaj UN iz 2008. koji pokazuje da je nivo zločina protiv ljudi i imovine – ubistva, pljačke, silovanja, provale i napadi – na Balkanu manji nego u zapadnoj Evropi. Huliaras poriče i mitove da je “Balkan homogen region” i da su “balkanske države isuviše male da osiguraju bezbjednost i jamče ekonomski razvoj”.

Tekst je izašao u novembarskom broju časopisa *European View*, koji izdaje Centar za evropske studije, think-tank organizacija Evropske narodne partije, izvor PCNen.

CGO u saradnji sa LGBT Forum Progres predstavio TV spot "Mi smo dio ekipe!"

Poljubac za sve

Centar za građansko obrazovanje (CGO) u saradnji sa LGBT Forum Progresom, a uz podršku Kanadske ambasade kroz projekat "U redu je biti drugačiji!" predstavio je 23. novembra TV spot "Mi smo dio ekipe!" koji na do sada najradikalniji način afirmiše LGBT prava u Crnoj Gori, direktno se obraćajući grupaciji koja ima najveći stepen otpora prema primjeni ovih prava.

Spot prikazuje grupu mladića koji uz pivo i sa velikim uzbudnjem prati fudbalsku utakmicu. U momentu kada njihov tim postiže go, dvojica od njih se poljube.

Svi regionalni mediji izvjestili su o spotu koji je izazvao brojne i oprečne reakcije javnosti u široj javnosti u Crnoj Gori, ali i susjednim državama o čemu svjedoči polemika na portalima i internet forumimama.

Na promociji spota, izvršna direktorka CGO-a **Daliborka Uljarević** ocijenila je da kultura ljudskih prava još ne stanuje u Crnoj Gori i da je na svakom pojedincu da to promijeni. "Neke teme nijesu popularne. Upravo zato je obaveza svih nas koji se ne osjećamo kao diskriminisane manjine da otvaramo te teme, da na njima in-

sistiramo kada i oni kojih se to direktno tiče ne mogu. Zbog nas koliko i zbog njih. Jer nikad ne znate da li ćete i vi sami sjutra biti neka manjina kojoj je potrebna podrška i ohrabrenje", zaključila je Uljarević.

Izvršni direktor LGBT Forum Progres **Zdravko Cimbaljević** rekao je da svaka aktivnost koja promoviše istopolnu ljubav predstavlja podsticaj samooslobodenju, većoj vidljivosti i "izlasku iz ormara" pripadnika te populacije. "Posebno znači kada podrška afirmisanju naših prava dolazi od onih koji nijesu pripadnici LGBT zajednice", kazao je Cimbaljević. On je dodao da spot poručuje da su LGBT osobe dio društva koje strpljivo čekaju svoje prihvatanje i da su "dio ekipe koji navijaju i vole".

Zamjenik ambasadora Kanade, **Kenneth Soolley** rekao je da je preduzimanje koraka da se zaštite prava svakog pojedinca veliki korak za Crnu Goru na njenom putu ka punoj evroatlantskoj integraciji. On je izrazio nadu nuda da će uspjeh tog projekta doprinijeti izgradnji društva u kojem će svaki građanin moći da iskoristi svoje potencijale.

Reditelj spota **Danilo Marunović** kazao je da je cilj autorsko-kreativnog tima bio da centralni dramaturški vizuelni fokus bude na homoseksualnom poljupcu, ali na način koji neće biti šokantan, već normalan. On je pojasnio da spot predstavlja parodiju na reklame za pivo, u "krajnje muškoj estetici", i muškom klišeu zabave. "Namjera je bila da taj tabu vizuelno u spotu postoji, a da on kad se vidi ne bude više tabu nego nešto normalno, i mislim da smo u tome uspjeli", zaključio je Marunović.

Glumci u spotu **Todor Vujošević** i **Bojan Bulatović** su izjavili da je njihov motiv bila želja da pomognu unaprijedenje položaja jedne društveno marginalizovane grupe.

Promocija knjige „Političke doktrine“ autora prof. Dr radovana radonjića

Centar za građansko obrazovanje (CGO), Fakultet političkih nauka (FPN), Centar za razvoj nevladinih organizacija (CRNVO) i štamparija «Obod», su 29.novembra 2011. organizovali promociju knjige „Političke doktrine“ autora prof.dr Radovana Radonjića, u Svečanoj sali FPN-a.

O knjizi „Političke doktrine“ govorili su prof.dr Saša Knežević, prodekan Fakulteta političkih nauka u Podgorici, prof.dr Čedomir Čupić sa Fakulteta političkih nauka u Beogradu, dr Vladimir Pavićević sa Fakulteta političkih nauka u Beogradu, Daliborka Uljarević, izvršna direktorka CGO-a i prof. dr Radovan Radonjić, autor.

„Političke doktrine“ predstavljaju sveobuhvatnu studiju koja proširuje naša saznanja o državi, politici, vlasti i vladanju. Ona nije samo veliki doprinos formalnom obrazovnom sistemu u Crnoj Gori, već vrijedan vodič kroz demokratizaciju jednog društva koji pomaže u razumjevanju društveno-političkih procesa jedne države, istaknuto je na samoj promociji koja je okupila veliki broj poštovalaca djela prof. Radonjića, učesnika različitih CGO programa i medija.

RTCG medijski sponzor Festivala filma o ljudskim pravima "Ubrzaj"

Izvršna direktorka CGO-a Daliborka Uljarević i direktorka Televizije Crna Gora Radojka Rutović potpisale su, u prisustvu predsjednika Savjeta RTCG Dušana Simonovića, člana Savjeta ispred nevladinih organizacija Gorana Đurovića i urednice I programa Televizije Crna Gora Marine Vuković, Sporazum o medijskom partnerstvu u realizaciji ovogodišnjeg Festivala filma o ljudskim pravima «Ubrzaj» 29.novembra 2011.

Sporazum je nastao kao izraz razumijevanje obje strane da je u doprinosu uspostavljanju kulture ljudskih prava neophodna intezivna komunikacija i saradnja svih zainteresovanih strana, a posebno medija i nevladinih organizacija, koji pored institucija značajno mogu uticati na unaprijeđenje ovog okvira. Na osnovu sporazuma RTCG će posvetiti medijsku pažnju i obezbijediti zastupljenosti Festivala u redovnim informativnim i revijalnim programima, producirati specijalne emisije tokom trajanja Festivala, emitovati promotivni spot i učestvovati u radu Savjeta Festivala preko svog predstavnika. CGO će promovisati RTCG u promotivnom materijalu koji izdaje Festival, dati ekskluzivna prava intervju s gostima Festivala i televizijska prava za RTCG za 6 filmova.

Što to od EU imam ja, a što ima moj grad?

Tokom novembra je kroz projekat "Evropa u mom gradu", koji sprovodi Centar za građansko obrazovanje (CGO) u saradnji sa Centrom za monitoring (CEMI) iz Podgorice i Građanskim inicijativama (GI) iz Beograda, uz podršku Delegacije EU u Crnoj Gori, otpočela serija tribina u 9 crnogorskih opština u okviru kojih su obrađivane one teme ze koje su sami građani opština pokazali najveće interesovanje i mapirali ih kao teme o kojima bi željeli više da znaju, u smislu usklađenosti propisa i politika i njihove primjene sa standardima EU. Prva u nizu ovih tribina je održana u Kolašinu 23.11.2011, sa početkom u 18h, na temu: Obrazovanje i omladinska politika u EU, u sali Centra za kulturu opštine Kolašin. Na tribini su govorili: Daliborka Uljarević, izvršna direktorka CGO-a, NJ.E Petra Turčinović, ambasador Hrvatske u Crnoj Gori, Zoran Rakočević, savjetnik za evropske integracije u Službi glavnog Administratora opštine Kolašin, Milan Mikan Medenica, izvršni direktor NVO „ Natura“ iz Kolašina i Boris Marić, viši pravni savjetnik u CGO-u.

ubrzaj.me Festival filma o ljudskim pravima

Organizator:

Centar za građansko obrazovanje
Centre for civic education

Uz podršku:

HEINRICH BÖLL STIFTUNG J.U. Kulturno informativni centar "Budo Tomović" Podgorica

KULTURSKI FONDS SRBIJE RT CG BEL DOCS 2011

TILVA ROŠ
10. decembar, Velika sala, KIC
19:30h
Nikola Lekić/Srpska/2010/99'

TILVA ROŠ

BARZAK
11. decembar, sala Dodest, KIC
17:00h
Miroslav Krivokapić/članovi Grupe za filmski program/2011/60'

THE GREEN WAVE
11. decembar, sala Dodest, KIC
18:15h
Al Seradj zadržavač/Aljaksandr/2011/82'

ZELENI TALAS

FABRIKA VODKE
11. decembar, sala Dodest, KIC
20:00h
Jevgenij Ščekatov/Srpska/2010/93'

BLOKADA
12. decembar, sala Dodest, KIC
17:00h
Sergej Čombo/Prija/2009/52'

NAJMANJE MJESTO NA SVIJETU
12. decembar, sala Dodest, KIC
18:00h
Tatjana Vučić/Sánchez Melero/2011/70/8'

KHODORKOVSKI
12. decembar, sala Dodest, KIC
20:00h
Get Tertelić/Mirna/2011/111'

RABBIT A LA BERLIN
13. decembar, sala Dodest, KIC
17:00h
Barak Koranov/Peter Rosenthal/François Neri/mađarska/2010/20'

ZEĆEVI NA BERLINSKI NAČIN

FOOD, INC.
13. decembar, sala Dodest, KIC
18:00h
Robert Kenner/SA/2009/94'

HRANA

TO ETERNITY
13. decembar, sala Dodest, KIC
20:00h
Michel Marten/Carlo/2010/75'

U SUSRET VJEĆNOSTI!

WHAT'S IN A NAME
14. decembar, Centar za građansko obrazovanje
17:00h
Eva Kipper/Belgijska/2010/77'

KAO DA JE IME BITNO

THE MOON INSIDE YOU
14. decembar, Centar za građansko obrazovanje
18:30h
Darija Fabjančič/Zdenka Francišek/Severna Amerika/2009/75'

MJESEC U TEBI

AUTUMN GOLD
14. decembar, Centar za građansko obrazovanje
20:00h
Jan Tschirhart/Mirna/2010/94'

ZLATNA JESEN

TAROT SRBIJA
15. decembar, CNP, scena Studio
17:00h
Ivan Ilić/Srpska/2010/91'

MILA TRAŽI SENIDU
15. decembar, CNP, scena Studio
19:30h
Robert Žunić/Zoran Đurić i Petar Popović/Prvi put u Srbiju/Cg/2010/82'

NOSTALGIJA ZA SVJETLOŠĆU
15. decembar, CNP, Velika scena
21:00h
Patrick Guzman/Oscar Francisco/Njemačka/Srpska/2010/97'

Belgrade International Model United Nations – BIMUN 2012

„Belgrade International Model UN – BIMUN 2012“ (15 – 18 March 2012) is an international conference, the ninth in a row, simulating the work of UN bodies on the following topics:

- > THE UN SECURITY COUNCIL: „The situation in Libya“
- > THE UN SECURITY COUNCIL – Crisis Committee: „The situation in the Middle East: Israeli-Palestinian conflict“
- > GENERAL ASSEMBLY – II Committee: „Sustainable Development – The Transition to a Green Economy“
- > HUMAN RIGHTS COUNCIL: „Human rights and corruption in Southeast Europe“
- > UNESCO World Heritage Committee: „World Heritage and identity of cultures“
- > BIMUN Junior / GENERAL ASSEMBLY – I Committee: „Terrorism and International Security: The Situation in Afghanistan“.

The main goal of the BIMUN Project is to have students practically get familiar with mechanisms of international cooperation and basic diplomatic approach, such as negotiations, peaceful conflict solutions, consensus building, as well as to understand the importance of the UN's role in the contemporary world. „BIMUN 2012“ will be an opportunity for diplomatic debates, with respect to multiculturalism and democratic values, but also for connecting young leaders. The conference will have a rich social life and special events. In total, BIMUN will host approximately 300 participants from over 30 countries.

Criteria for selecting the participants: Students and postgraduates of social studies – up to 29 years old; Good knowledge of written and spoken English; Application form with a motivation letter of up to 250 words; Expressed interest in international issues; Participation fee.

The best delegates will receive a special certificate and monetary reward. They would be nominate to participate in the “Global Model UN”. All “BIMUN 2012” participants will receive certificates for participating in BIMUN 2011.

You can apply by downloading the application form and sending it to bimun.unaserbia@gmail.com. Applications are open until 25th January 2012. More information on <http://www.bimun-unaserbia.org/>

Izdavač: Centar za građansko obrazovanje (CGO)
EIC Bilten - Evropski puls - je elektronski časopis koji izlazi uz podršku fondacije Friedrich Ebert. Zaveden je u Ministarstvu kulture pod rednim brojem 578.
Urednik: Vladan Žugić
Uređivački kolegijum: mr Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević,
mr Vladimir Pavićević, mr Dragan Stojović, mr Vladimir Vučinić, Petar Đukanović
Prevod i lektura: CGO
Art direktor: Ilija Perić
Ilustratorka: Dragana Koprivica
Producija: identity & promotion

Adresa redakcije: Njegoševa 36/
Tel/fax: +382 20 665 112, 665 327
ep@cgo-cce.org, info@cgo-cce.org

Evropski puls možete preuzeti svakog posljednjeg petka u mjesecu na sajtu www.cgo-cce.org